

SPRÁVA O ČINNOSTI ŠTÁTNEHO ARCHÍVU V PREŠOVE ZA ROK 2024

Štátny archív v Prešove (ďalej len ŠAPO) má dve oddelenia – oddelenie spracúvania archívnych dokumentov (ďalej len OSAD), oddelenie služieb verejnosti (ďalej len OSV) a sedem pracovísk – špecializované pracovisko Spišský archív v Levoči, pracovisko Archív Bardejov, pracovisko Archív Humenné, pracovisko Archív Poprad, pracovisko Archív Stará Ľubovňa, pracovisko Archív Svidník a pracovisko Archív Vranov nad Topľou.

Štátny archív v Prešove a jeho pracoviská

Prešov Slovenská 40

Prešov Slanská 31

Levoča

Bardejov

Humenné

Poprad

Svidník

Stará Ľubovňa

Vranov nad Topľou

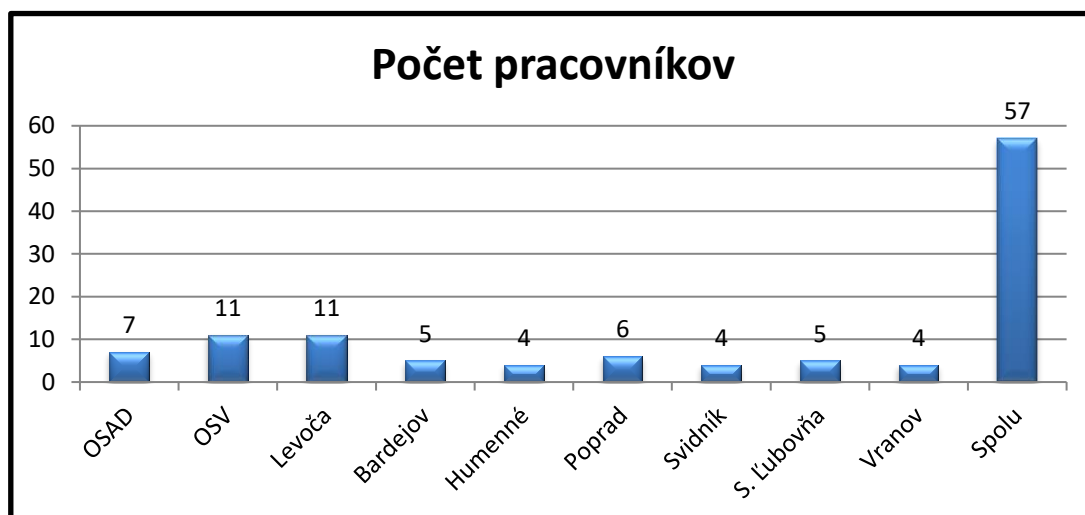
A. PERSONÁLNY STAV

Štátny archív v Prešove mal k 31. 12. 2024 v stálej štátnej službe obsadených 51 štátnozamestnaneckých miest, 1 miesto v dočasnej štátnej službe a 5 miest vo verejnom záujme. Počet zamestnancov spolu je 57.

Počas roka 2024 došlo k personálnym zmenám v týchto pracoviskách:

Štátny archív v Prešove, oddelenie spracúvania archívnych dokumentov – v priebehu roka 2024 Mgr. Matúš Vojna, PhD. naďalej zastupoval Mgr. Kamilu Zahorskú (v súčasnosti na materskej dovolenke).

Špecializované pracovisko Spišský archív v Levoči – od 1. 1. 2024 sa do práce vrátil PhDr. Lukáš Dzurilla po skončení práceneschopnosti. Od 23. 2. 2024 sa z materskej dovolenky vrátil reštaurátor Martin Petrínek.

Vzdelanostná úroveň zamestnancov

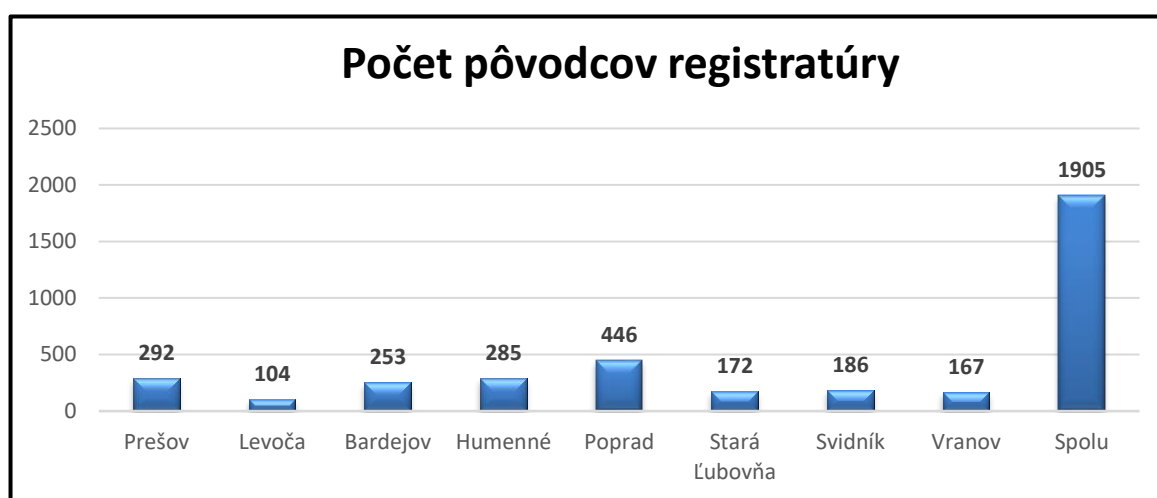
SŠ s maturitou	VŠ I. stupeň	VŠ II. stupeň	VŠ III. stupeň
14	2	37	4

C1. Predarchívna starostlivosť

Štátny archív v Prešove eviduje v predarchívnej starostlivosti 1905 pôvodcov registratúry. Archívu bolo predložených 1168 registratúrnych poriadkov pôvodcov, z toho počet schválených registratúrnych poriadkov a registratúrnych plánov pôvodcov registratúr, ktorí majú povinnosť ich predkladať (I. kat.) bolo 1095 a počet schválených registratúrnych plánov pôvodcov registratúr, ktorí majú povinnosť ich predkladať (II. kat.) bolo 73. Subjekty predložili 561 návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov, z toho schválených bolo 548.

Štátny archív v Prešove v roku 2024 vykonal štátny odborný dozor u 62 pôvodcov, zásadné porušenia zákonov a vyhlášky neboli zistené. Kontroly sa týkali najmä pôvodcov registratúr I. kategórie.

Štátny archív v Prešove prebral celkovo 310,635 bm archívnych dokumentov.

C2. Evidencia archívneho dedičstva SR

V Štátnom archíve v Prešove je uložených 5 534 archívnych súborov v množstve 21 600,784 bm. Z nich je 5 396 spravovaných archívom v množstve 20 900,984 bm. Na základe depozitnej zmluvy je archívom spravovaných 41 súborov v množstve 405,390 bm. U pôvodcov, ktorí nezriadili archív je dočasne uložených 97 súborov v množstve 294,410 bm. V archívoch pôvodcov je uložených 5 súborov v množstve 573,270 bm. Archív prevzal 51 prírastkov archívnych súborov v množstve 9,495 bm. Úbytok predstavoval 127 archívnych súborov v množstve 103,645 bm.

V priebehu roka bola vykonávaná revízia a opravy ELAF. Zároveň sa aktualizovali údaje z ELAF tak, aby korešpondovali s údajmi v aplikácii ISEA. V OSAD bolo vykonané aj vyplňanie údajov pre tvorbu lokačného prehľadu v aplikácii WinAfondy s priamym lokalizovaním fondov a zbierok v príslušnej karte archívneho fondu.

C3. Ochrana archívnych dokumentov

Štátny archív v Prešove spolu so svojimi siedmimi pracoviskami sídli v 13 budovách. Celková kapacita všetkých depotov je 27 208,700 bm. Voľná kapacita depotov je 5 914,386 bm.

Štátny archív v Prešove sídli v dvoch historických budovách, na ulici Slovenskej 40 a Slanskej 31. V depotoch sú stacionárne a kompaktné mobilné regály s celkovou úložnou kapacitou 4827,900 bm. Voľná kapacita depotov je 794,330 bm. Uložené archívne dokumenty nemajú primeraný klimatický režim. Tento je pracovníkmi archívu pravidelne kontrolovaný a upravovaný pomocou odvlhčovačov a vetrania.

Špecializované pracovisko Spišský archív v Levoči sídli v troch historických budovách na Námestí Majstra Pavla. V depotoch sú stacionárne a kompaktné mobilné regály s celkovou úložnou kapacitou 6 500 bm, voľná kapacita depotov je 2 136,625 bm. Vo všetkých objektoch je nainštalovaná protipožiarna signalizácia (EPS), budovy č. 60-61 sú vybavené bezpečnostnou signalizáciou proti vlámaniu (EZS).

Budovy patria k chráneným objektom v pamiatkovej rezervácii Levoče, zaradenej do svetového dedičstva UNESCO. Napriek rekonštrukčným prácam, ktoré v roku 2024 uskutočnilo Centrum podpory v Prešove, si vyžadujú ďalšie investície do ich obnovy a ochrany.

V roku 2024 pokračovali delimitácie do Archívu Poprad – odovzdaných bolo 30 archívnych fondov, čo predstavuje 15,45 bm.

Pracovisko Archív Bardejov sídli v účelovej budove, ktorá bola daná archívu do užívania v roku 1995. Pozostáva z dvoch častí: administratívnej a depotnej. Budova vrátane pozemku je vlastníctvom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej MV SR). V depotoch sú stacionárne a kompaktné mobilné regály s celkovou úložnou kapacitou 4500 bm. V archíve je deponovaných 13 fondov zo Štátneho archívu v Prešove v celkovom

množstve 102,74 bm. Časť archívnych depotov zaberajú aj knižničné materiály – cirkevné knihy, noviny a časopisy v počte 320 bm. Preto celkovú kapacitu depotov je potrebné určiť číslom 3577,26 z čoho 1292,17 je voľných.

V budove je nainštalovaná elektronická požiarňa signalizácia typu SCHRACK. Chýba však priame napojenie na signalizačný pult hasičského útvaru. Budova je zabezpečená elektronickým signalizačným zariadením s priamym napojením na Okresné riaditeľstvo policajného zboru v Bardejove. Priestory v budove sú vykurované vlastnou plynovou kotolňou (2x Buderus Logamax plus GB 162-100, 1x Viadrus G100). Zamestnanci pravidelne sledujú teplotu a vlhkosť v depotoch. V suteréne budovy sa nachádza 500 bm depotov, kde z dôvodu vonkajších degračných činiteľov nie je vyhovujúce uloženie archívnych dokumentov.

Pracovisko Archív Humenné sídli v prenajatých priestoroch mesta. Celková kapacita depotov v Archíve Humenné je 1 895 bm, voľná kapacita je 3,503 bm.

Mestské zastupiteľstvo v Humennom 23. októbra 2024 schválilo odpredaj nehnuteľného majetku Mesta Humenné – budovy súp. č. 1514 s pozemkami formou obchodnej verejnej súťaže. V tejto budove sídli Archív Humenné. Ak dôjde k predaju, hrozí, že sa archív bude musieť vysťahovať v krátkom časovom úseku, preto je nutné urgentné riešenie vzniknutej situácie a nájdenie priestorov v Humennom, kde by sa archív mohol vysťahovať.

Napriek spolupráci s Centrom podpory v Prešove (ďalej CP) naďalej pretrvávajú rôzne materiálno-technické problémy. K ďalšiemu zlepšeniu pracovných podmienok a ochrany archívnych dokumentov malo dôjsť ešte v lete, kedy boli naplánované úpravy mestskej budovy, v ktorých sídli prevažná časť archívu (maľovanie spoločných priestorov, strechy), k čomu doposiaľ nedošlo.

Pracovníci pokračovali v tvorbe lokačných prehľadov.

Pracovisko Archív Poprad sídli v dvoch meštianskych domoch zo 17. a 18. storočia v Mestskej pamiatkovej rezervácii Spišská Sobota, ktoré sú vyhlásené za kultúrne pamiatky. V týchto budovách je 12 depotov. Vybavené sú elektrickou požiarňou signalizáciou (EPS) a elektrickou zabezpečovacou signalizáciou (EVS). Skladové priestory sa nachádzajú aj v budove Okresného úradu v Poprade na Nábřeží Jána Pavla II 439/16. Je tam 7 depotov, získaných v roku 2016. Tieto nie sú opatrené elektrickou požiarňou signalizáciou, ani elektrickou zabezpečovacou signalizáciou. Celková kapacita depotov archívu je 3 628,620, voľná kapacita je 105,95 bm. V prípade doplnenia regálov v zrekonštruovaných priestoroch by sa voľná kapacita archívu mohla navýšiť o cca 800 bm.

Pracovníci archívu vykonali dislokovanie archívnych fondov v súvislosti s preberaním archívnych dokumentov z vyradovacieho konania, delimitácie a sceľovania archívnych fondov v celkovom množstve 114 bm a v súvislosti s výmenou okien 290 bm.

Archív v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny zamestnal na základe Dohody o zabezpečení podmienok vykonávania praxe pre uchádzača o zamestnanie jedného pracovníka, ktorý vykonáva digitalizáciu archívnych dokumentov z archívneho fondu Okresný úrad v Kežmarku, Sčítanie ľudu z roku 1938, v roku 2024 vyhotovil 2000 konzervačných kópií. Zároveň spolupracuje s pracovníkmi archívu pri dislokovaní archívnych fondov a preberaní archívnych dokumentov.

Pracovisko Archív Svidník sídli v účelovej budove, ktorá bola archívu daná do užívania v roku 1981. Rekonštruovaná bola v rokoch 2006 – 2007. Budova vrátane pozemku je vlastníctvom MV SR. Stojí na samostatnom oplotenom pozemku. V budove sú štyri depoty vybavené kovovými regálmi. Celková kapacita depotov je 2209,920 bm, voľná kapacita je 502,525 bm. Zamestnanci pravidelne kontrolovali teplotu a vlhkosť v depotoch.

Pracovisko Archív Stará Ľubovňa sídli v obnovej budove, ktorá je majetkom MV SR. Archív má celkovú úložnú kapacitu 2 070 bm, voľná kapacita depotov je 313,703 bm. Pracovníci pravidelne kontrolovali teplotu a vlhkosť v depotoch. Taktiež sa prevádzala kontrola elektronickej požiarnej signalizácie a jej stav sa denne zapisoval do denníka. Poplchy a prípadné poruchy boli oznamované servisnému technikovi. Archív aj tento rok navštevoval pracovník CP, ktorý sledoval stav kotolne. V Spišskom archíve v Levoči boli reštaurované dva odpisy listiny Magistrátu mesta Podolíne z roku 1578.

Pracovisko Archív Vranov nad Topľou sídli v účelovej budove. V depotoch č. 1 a č. 2 je vybavené mobilným regálovým systémom, depot č. 3 je vybavený stacionárnymi regálmi. Celková úložná kapacita depotov je 2500 bm, voľná kapacita je 765,58 bm. Uložené archívne dokumenty nemajú primeraný klimatický režim. Problém s vlhkosťou v depotoch pretrvával aj v roku 2024. Za pomoci odvlhčovačov a vetraním sa čiastočne darilo udržiavať účinky degradačných faktorov na udržiavateľnej úrovni, a tak zabezpečiť relatívne stabilné hodnoty teploty a relatívnej vlhkosti. Pretrvávajúca vlhkosť si vyžaduje systémové riešenie. Na ochranu archívnych dokumentov negatívne vplyva aj skutočnosť, že pracovisko nie je vybavené elektrickou požiarnou signalizáciou (EPS).

Aj v tomto roku v celom archíve pokračovalo sceľovanie archívnych fondov, výmena poškodených škatúl a ich štítkovanie. Pracovníci sa venovali aj dislokácii archívnych dokumentov a zariadenia v rámci budov archívu.

C.3.1. Mikrosnímkovanie, fotografovanie a digitalizácia archívnych dokumentov

V roku 2024 sa v rámci digitalizácie urobilo spolu **9 163** digitálnych kópií archívnych dokumentov (z 10 954 predlôh), z toho **80** snímok pečatí (80 predlôh) a **54** snímok pečatidiel (27 predlôh). Archív pokračoval v systematickom skenovaní a digitálnom snímkovaní archívnych dokumentov z fondu Magistrát mesta Levoče **443** skenov (235 j.), z toho **77** snímok pečatí (77 j.), zo Zbierky cirkevných matrik z územia Spiša sa urobilo **3 644** skenov (1 601 predlôh), zo Zbierky pečatidiel **54** záberov (27 predlôh) Pre ŠAPO sa zdigitalizovali mapy z fondu Krajský súd v Prešove – **91** záberov (z 91 predlôh), z fondu Šarišská župa sa urobil **1** záber (1 predloha), z fondu Obvodný notársky úrad v Chmeľove **184** skenov (568 predlôh). Pre SAKE sa vyhotovilo **3 715** digitalizátov (7 228 predlôh j.) z Teologických traktátov minoritov v Brehove. Pre bádateľov sa v tomto roku urobilo **461** (635 j.) digitálnych kópií archívnych dokumentov. Na celoslovenskú výstavu k 70. výročiu organizovaného archívniectva sa poskytlo **520** digitálnych kópií (z 520 predlôh) z rôznych fondov a pre naše pracovisko sa urobilo **28** digitálnych kópií (z 28 predlôh), z toho **1** pečať (1 predloha). Pre ostatné pracoviská ŠAPO bolo vyhotovených **22** snímok (z 20 predlôh), z toho **2** pečate (2 predlohy).

Fotograf Rastislav Sanitrik sa venoval triedeniu, evidencii, kontrole a oprave digitalizátov, presunu a zálohovaniu digitalizátov, ukladaniu digitalizátov na server, odstráneniu závad nefunkčnej siete digitalizačného pracoviska, reprodukcii archívnych dokumentov na celoslovenskú výstavu k 70. výročiu archívniectva na Slovensku, výstavu k Dňu otvorených dverí pre naše pracovisko a výraznou mierou sa zaslúžil o zriadenie archívneho múzea na našom pracovisku spolu s reštaurátormi, no i ostatnými kolegami. Pomáhal pri údržbe objektov nášho pracoviska a kontrole technického stavu budov. V jeho kompetencii je aj starostlivosť o EZS.

C.3.2. Konzervovanie a reštaurovanie archívnych dokumentov

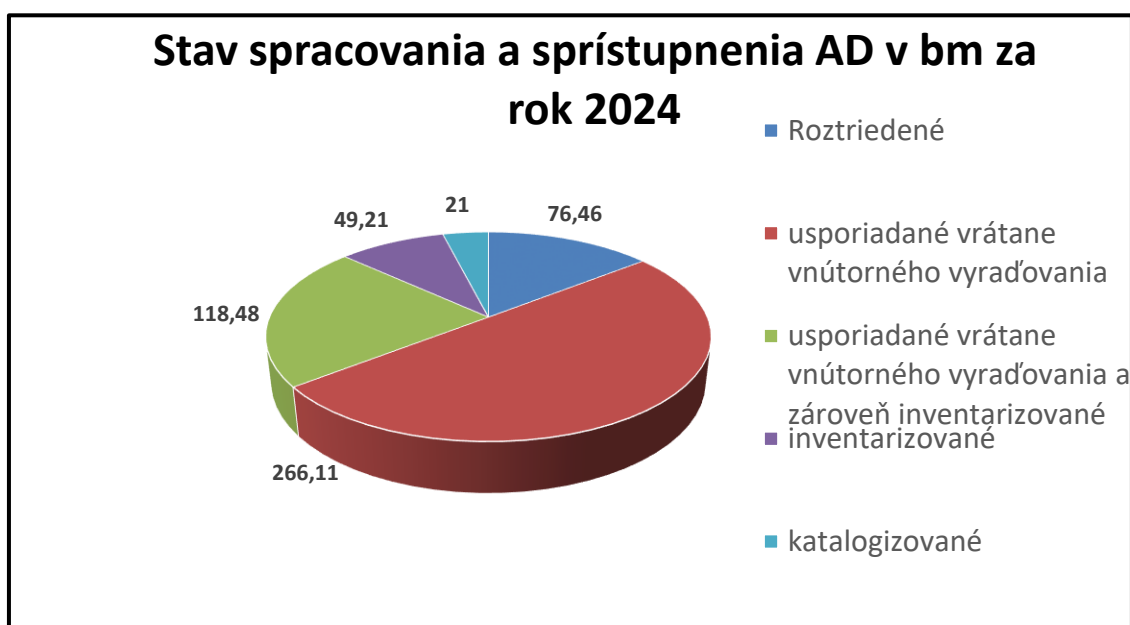
Práce na úseku reštaurovania a konzervovania vykonávali Martin Petrínek a Peter Petrisko pre celý ŠAPO a jeho pracoviská. Plánované úlohy splnili a navyše zreštaurovali ešte jednu cirkevnú matriku pre naše pracovisko a dva archívne dokumenty pre Archív Poprad a naše pracovisko kvôli pripravovanej výstave k 70. výročiu organizovaného archívniectva na Slovensku. Kníhviazačské práce zabezpečoval pre ŠAPO Jakub Sninčák podľa aktuálne predkladaných požiadaviek ŠAPO a jeho pracovísk a schválených pani riaditeľkou. Všetky pridelené úlohy splnil. Okrem toho kontroluje EPS, vedie o tom evidenciu a zabezpečuje nahlásenie porúch.

C4. Filmotéka

Na tomto úseku sa nepracovalo. Vo výkaze sú uvedené počty konzervačných a študijných kópií za OSAD a Špecializované pracovisko Spišský archív v Levoči.

C5. Spracúvanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov

Odborné činnosti vykonávané zamestnancami archívu a jeho pracovísk boli v priebehu roka 2024 upravované podľa aktuálnych potrieb archívu a jeho pracovísk. Roztriedených bolo 9 archívnych fondov v rozsahu 76,460 bm, usporiadaných vrátane vnútorného vyrad'ovania bolo 111 fondov v rozsahu 266,110 bm a 31 kusov, usporiadaných vrátane vnútorného vyrad'ovania a zároveň inventarizovaných bolo 34 fondov v rozsahu 118,480 bm, inventarizovaných bolo 14 fondov v rozsahu 49,210 bm, katalogizované boli 3 fondy rozsahu 21,000 bm a 179 kusov = 12 901 katalogizačných záznamov. Bolo vypracovaných 7 registrov ako archívnych pomôcok v rozsahu 41,160 bm a reinventarizovaných bolo 30,780 bm a 59 kusov z 21 fondov. Aj v roku 2024 boli archívne pomôcky vyhotovené v textovom editore Word a zaslané Odboru archívov a registratúr (ďalej OAR) na schválenie. Na schválenie OAR bolo odovzdaných aj 28 opisov archívnych fondov a v programe EPAP bolo vyhotovených 145 opisov pečatí a pečatidiel.

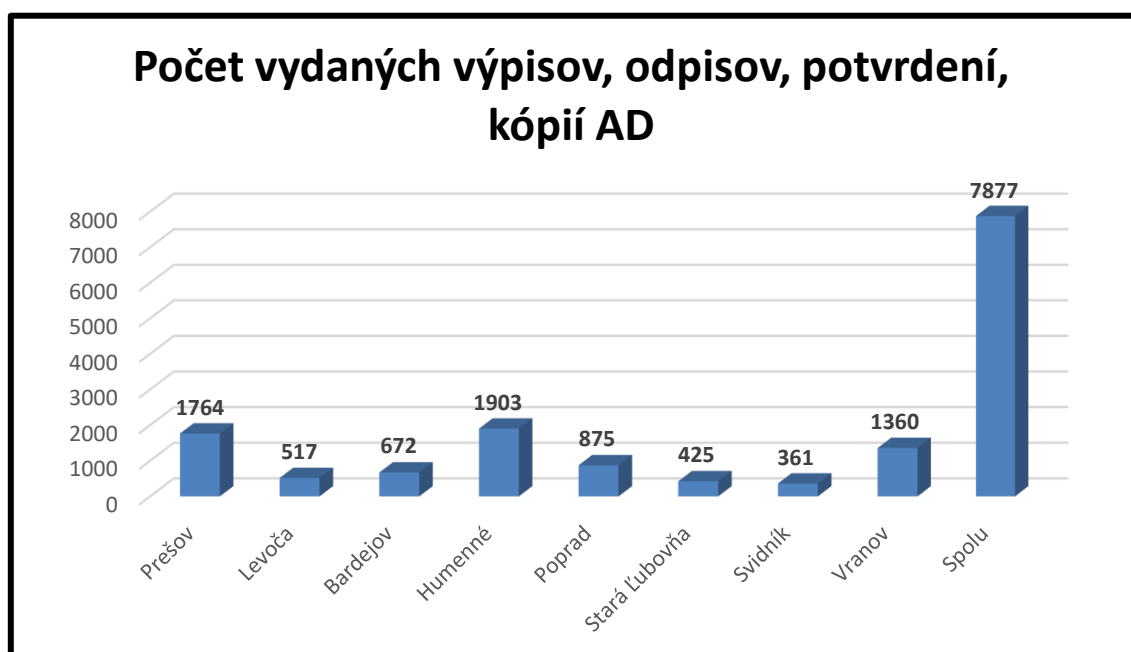
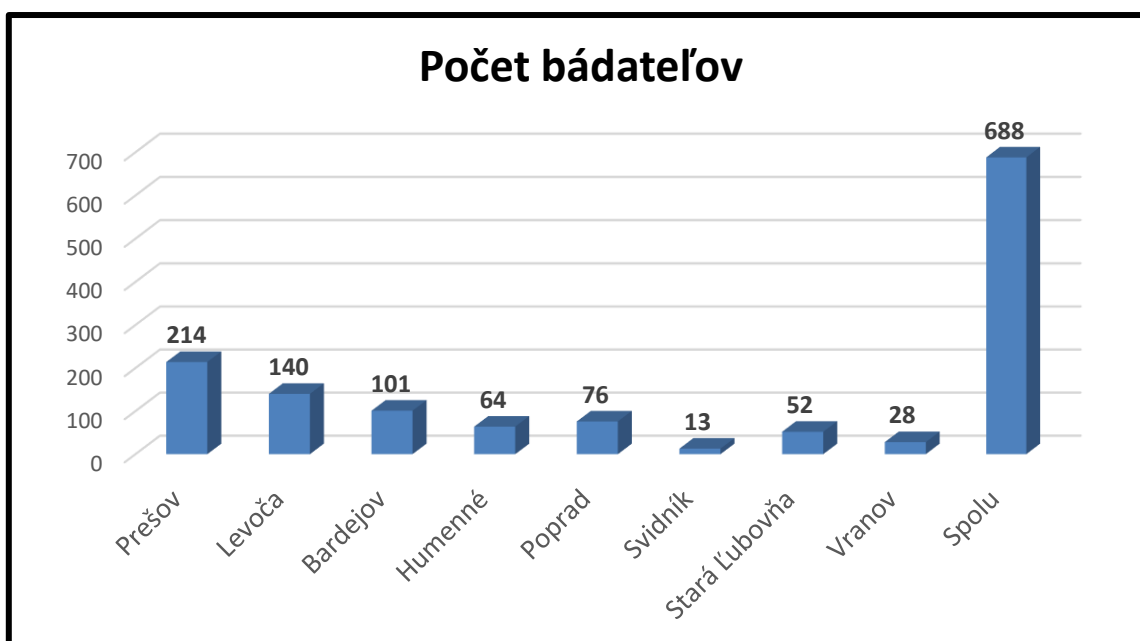
C6. Prístup k archívnym dokumentom (bádatel'ská a správna agenda)

V roku 2024 v archíve študovalo 688 bádatel'ov, z nich 618 pochádzalo zo Slovenska a 70 bolo zo zahraničia. Celkový počet bádatel'ských návštev bol 1490. V správnej agende bolo podaných 5460 žiadostí a vydaných bolo 7877 výpisov, odpisov, potvrdení a kópií archívnych dokumentov. Podaných bolo 59 žiadostí o rešerš a vydaných bolo 90 výpisov, odpisov, potvrdení a kópií archívnych dokumentov. Archív vybral poplatky v sume 17 076,55 eur, z nich bolo 9 657,00 eur za správne poplatky a 7 419,55 eur za služby.

Oproti minulému roku mierne stúpol počet žiadostí a vydaných výpisov, odpisov, potvrdení a kópií archívnych dokumentov. V správnej agende sa najviac podaných žiadostí týkalo vydania výpisov z matrik, vysvedčení, potvrdení o návšteve školy, genealogických rešerší. Veľký záujem bol aj o vyhládanie projektovej dokumentácie stavieb, dedičských spisov, kúpnych a darovacích zmlúv a pozemnoknižných dokumentov. Bádatelia a klienti

využívali aj elektronické formy podávania žiadostí, ktorých vzory sú uverejnené na webovej stránke archívu. Archív postupne uverejňuje aj archívne pomôcky – inventáre a katalógy. Zároveň sa pokračuje v digitalizácii archívnych dokumentov pre verejnosť.

V bádateľni sme zaznamenali mierny pokles bádateľov aj bádateľských návštev. Služby archívu využívajú najmä historici, študenti stredných a vysokých škôl, odborní pracovníci, aj amatérski záujemcovia o históriu a rodinnú genealógiu. Najčastejšími témami bádateľov boli: genealogický výskum, výskum regionálnych dejín, vojnové konflikty, pomocné vedy historické, cirkevné a hospodárske dejiny, výskum šľachtických rodov a významných osobností, stavebný vývoj a architektúra, spolková činnosť, školstvo, národnostné pomery i stavovské povstania.

C7. Príručná odborná archívna knižnica

Vo všetkých knižniciach sa pokračovalo v katalogizácii knižničného fondu a evidencii knižných titulov v aplikácii Knižnica. V tejto činnosti sa bude pokračovať aj v roku 2025. Vo Svidníku a Vranove nad Topľou pokračovali v revízii knižničného fondu. Archív k 31. 12. 2024 disponuje 68 115 zväzkami kníh. Katalogizovaných bolo 6576 záznamov. V aplikácii Knižnica bolo evidovaných 35 993 titulov. Na štúdium bolo vypožičaných 335 titulov. Nové prírastky boli nadobudnuté kúpou alebo darom. Pracovník Archívu Vranov nad Topľou poverený funkciou „odborného garanta za Knižnicu“ poskytol metodickú inštrukť prác pracovníkovi archívu, operatívne sa podieľal na riešení problémov v programe za celý Štátny archív v Prešove.

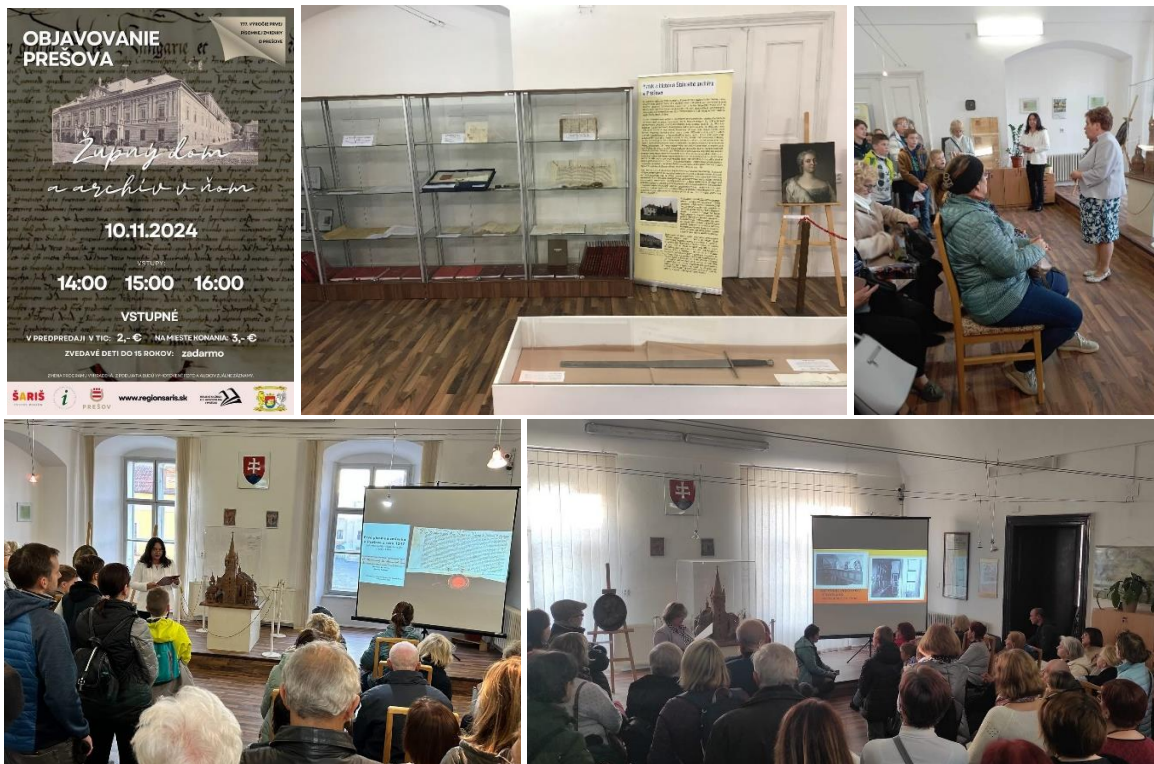
C8. Výskumná, publikačná, kultúrno-osvetová činnosť

Na plnení úloh v tejto kapitole sa podieľali viacerí pracovníci archívu. Spolupracovali na príprave celoslovenskej výstavy *„Archívy – základ identity štátu – 70. výročie organizovaného archívnictva na Slovensku“*. Výstavy s touto tematikou boli inštalované aj vo všetkých pracoviskách archívu. Vystavené dokumenty, fotografie, pečiatky a brožúry poskytli návštevníkom pohľad na dejiny archívnictva na Slovensku, i na dejiny konkrétneho archívu. Zaujímavosťou si ich mohli pozrieť aj počas *„Dňa otvorených dverí“*.

Realizovať sa podarilo aj niekoľko tematických výstav. Pracovníci Štátneho archívu v Prešove pripravili v spolupráci s Krajským múzeom v Prešove výstavu *„Z prameňov prešovského archívu“* pri príležitosti 777. výročia prvej písomnej zmienky o Prešove. Výstava bola inštalovaná na Mestskom úrade v Prešove.

V priestoroch archívu na **Slovenskej ulici 40** v Prešove pripravili výstavu „*Objavovanie Prešova – Župný dom a archív v ňom*“ spojenú s prednáškami a výstavou archívnych dokumentov pri príležitosti 777. výročia prvej písomnej zmienky o Prešove a 70. výročia organizovaného archívnictva na Slovensku.

V priestoroch archívu na **Slanskej 31** v Prešove – Nižnej Šebastovej si návštevníci mohli pozrieť výstavu „*70 rokov archívnictva v Prešove*“ aj výstavu „*390. výročie založenia františkánskeho kláštora v Nižnej Šebastovej*“. V deň otvorenia si ju prezrelo aj 73 členov Rehole menších bratov františkánov z celého Slovenska.

V Spišskom archíve v Levoči pripravili ku „Dňu otvorených dverí“ výstavu archívnych dokumentov k 70. výročiu organizovaného archívnictva na Slovensku a 20. výročiu vzniku reštaurátorského ateliéru v Spišskom archíve v Levoči. Za účasti všetkých zamestnancov svojpomocne pripravili aj archívne múzeum.

V Archíve Bardejov pripravili dve výstavy „70. výročie vzniku archívnictva v Bardejove“ a „Od cechov k priemyselným podnikom“.

V **Archíve Humenné** pripravili výstavu „70 rokov organizovaného archívnictva v Humennom“.

V **Archíve Poprad** pripravili v spolupráci s Archívom Poľskej akadémie náuk vo Varšave putovnú medzinárodnú výstavu „*Tatry nás spájajú*“. Vernisáž sa uskutočnila v priestoroch Mestského úradu v Poprade. Pri príležitosti Dňa otvorených dverí venovaného 100. výročiu založenia Okresnej hasičskej jednoty v Spišskej Sobote a 145. výročiu založenia DHZ v Spišskej Sobote archivári pripravili výstavu archívnych dokumentov a hasičských artefaktov „*Bohu na slávu, blížnemu na pomoc*“ v priestoroch archívu. Pri príležitosti medzinárodnej konferencie k 70. výročiu organizovaného archívnictva na Slovensku archivári spolupracovali s MV SR, OAR a Podtatranským múzeom v Poprade na inštalácii výstavy *Slovensko v obrazoch*.

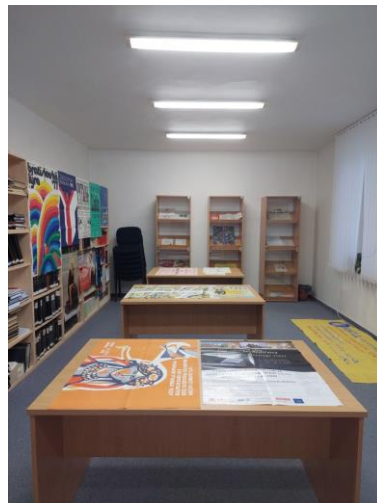

V Archíve Stará Ľubovňa si mohli návštevníci pozrieť dve výstavy „70 rokov organizovaného archívnictva v okrese Stará Ľubovňa“ a „Nežná revolúcia v okrese Stará Ľubovňa“.

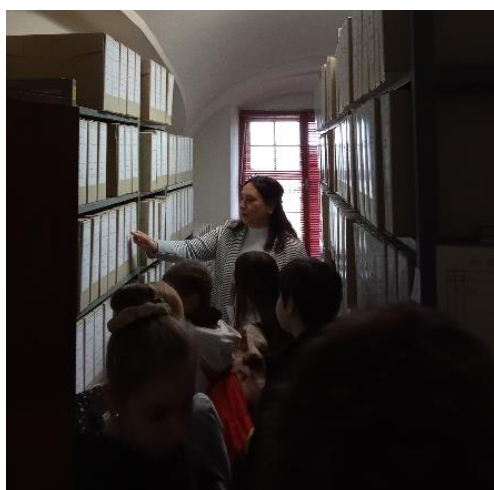
V Archíve Svidník pripravili dve výstavy „70. výročie organizovaného archívnictva vo Svidníku“ a „Plagát ako spomienka“.

V Archíve Vranov nad Topľou pripravili výstavu „70 rokov organizovaného archívnictva vo Vranove nad Topľou v archívnych dokumentoch“.

Archív a jeho pracoviská pripravili aj početné exkurzie za účelom oboznámenia sa s prácou archivára a možnosťami štúdia v archíve. Výstavy, prednášky spojené s exkurziami boli určené hlavne pre žiakov základných, stredných a vysokých škôl.

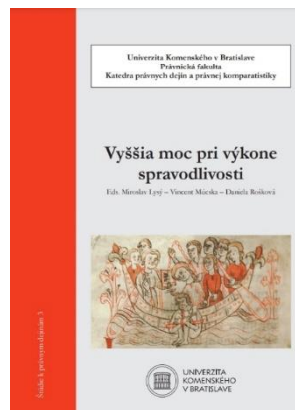
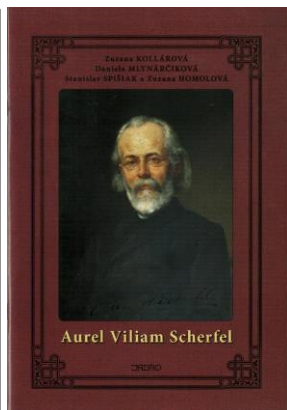
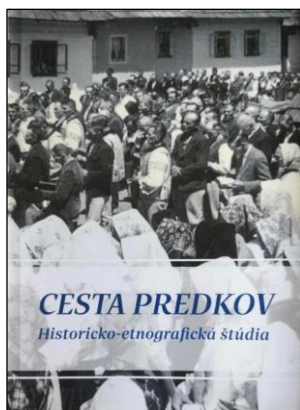

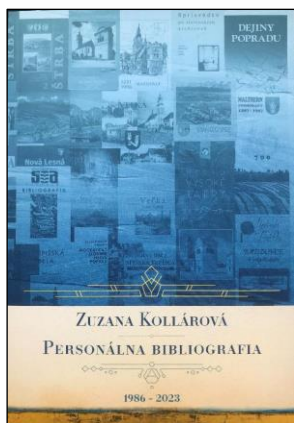
Pracovníci archívu sa venovali aj individuálnej výskumnej a publikačnej činnosti, ktorá je vhodným doplnením kultúrno-osvetovej činnosti archívu. Pracovníci napísali 6 monografií, 6 štúdií, 31 článkov, 2 recenzie a 2 posudky. V kultúrnej a osvetovej činnosti pripravili 32 prednášok, 23 výstav, 3 vystúpenia v rozhlase, 8 v TV vysielaní, spolupracovali na výrobe 1 filmu, organizovali 7 odborných konferencií a početné exkurzie.

Monografie: RAVASZ, Ábel - KOVÁCS Ľuboš - ZAMIŠKOVÁ Anna. *Atlas Goralov Slovenska*. Veda, vydavateľstvo SAV. Bratislava, 2025.; KOLLÁROVÁ, Zuzana - MALOVCOVÁ, Božena - ŠLAMPOVÁ, Martina. *A budete Mi svedkami. História ECAV v Poprade, Spišskej Sobote a v Strážach*. Poprad: Cirkevný zbor ECAV Poprad, 2024, 319 s.; *Bohu na Slávu, bližnému na pomoc. Poprad: Dobrovoľný hasičský zbor v Spišskej Sobote*, 2024, 153 s.; Aurel Viliam Scherfel. Kežmarok: Jadro, 2024, 51 s.; *Liptovská Teplička - obec v srdci hôr*. In ŠVORC, Peter (zost.). *Cesta predkov*. Prešov: UNIVERSUM, s. r. o., 2024, 187 s.; SOJÁK, Marián (zost.). *Batizovce kedysi a dnes 1264 - 2024*. Batizovce: Obec Batizovce, 2024, 552 s.

Štúdie vyšli D. Pellovej. *Meštiansky dom na Hlavnej ulici 51 v Prešove*. In *Spoločnosť a dejiny VI.*, elektronický zborník Prešovskej univerzity v Prešove. Ľ. Janáčekovi. Personálne obsadenie úradov v Prešporskej stolici v rokoch (1553) 1600 - 1711. In BAHERNÍKOVÁ-GUBÁŠOVÁ, Jana - HRIVŇÁK, Štefan. *Zborník Spoločnosti slovenských archivárov*. Bratislava: Spoločnosť slovenských archivárov, 2024, s. 66-82. Z. Kollárovej. *Agenda poľských panovníkov v spišských zálohovaných mestách v oblasti hospodárstva*. In *Sandecko-spišské zošity*, 2023, zv. 12, s. 104-111. David Husz a Michael Guhr - dvaja cirkevní dozorcovia spod Tatier. In MACHO, Peter - KODAJOVÁ, Daniela. *Sláva šľachetným VIII. V službe cirkvi a konfesie*, 2024, s. 128-142. F. Lampartovi. *Stredoveké ordály, súdne súboje a uhorský klérus*. In *Vyššia moc pri výkone spravodlivosti. Štúdie k právnym dejinám*, zv. 3. Bratislava, 2024, s. 53 – 83. L. Badidovej. *Stropkov v archívnych dokumentoch Štátneho archívu v Prešove, pracovisko Archív Svidník*. In *Stropkov v priestore a čase*.

Pri príležitosti životného jubilea vedúcej archívu vydal popradský archív *Personálnu bibliografiu PhDr. Zuzany Kollárovej, PhD. (1986 - 2023)*. Poprad: Štátny archív v Prešove, pracovisko Archív Poprad, 2024, 80 s. Publikácia mapuje jej bohatú vedeckú a publikačnú činnosť.

Archivári z Popradu zorganizovali v spolupráci s OAR MV SR medzinárodnú konferenciu „Archívy – základ identity štátu“ k 70. výročiu organizovaného archívnictva na Slovensku.

Rozhovory pre rôzne televízie a rozhlas poskytli: D. Pellová o výstave *777 rokov prvej písomnej zmienky o Prešove*. S. Sámelová o *Histórii Levočských kúpeľov*. A. Kredatusová, M. Kurinová a S. Sámelová o výstave počas *Dňa otvorených dverí*. Podieľali sa aj na príprave cyklu videí *Zaujímavosti z minulosti*. Na tvorbe dokumentárneho filmu *Temná história mesta Bardejov* spolupracovala M. Dovičáková. Podieľala sa aj na natáčaní reportáže k 80. výročiu SNP v okrese Bardejov „*Sloboda sa nerodila ľahko*“. Z. Kollárová predstavila prácu popradských archivárov a históriu archívu pri príležitosti 70. výročia organizovaného archívniectva na Slovensku, diskutovala o konferencii „*Archívy – základ identity štátu*“, o výstavách „*Slovensko v obrazoch*“ a „*Tatry nás spájajú*“, o významných hasičských jubileách „*Bohu na slávu, blížnemu na pomoc*“ i o výskume a tvorbe monografií „*Význam obecných monografií pre spoločnosť*“. D. Ihnátová predstavila výstavu „*70 rokov organizovaného archívniectva vo Vranove nad Topľou*“, históriu archívu, zaujímavé archívne dokumenty i prácu archivára.

C9. Organizačná a riadiaca a hospodársko-administratívna práca

Organizačnej a riadiacej práci sa venovala riaditeľka archívu a vedúci oddelení a pracovísk. Zúčastňovali sa pracovných porád riaditeľov archívov, porád riaditeľky archívu s vedúcimi a porád vedúcich s pracovníkmi. Riadili a kontrolovali plnenie zadaných úloh. Posudzovali vypracované projekty, archívne pomôcky a opisy archívnych fondov. Podieľali sa na tvorbe plánu a výkazu práce, editovaní webovej stránky archívu. Poskytovali odborné konzultácie bádateľom.

Všetci zamestnanci sa zúčastnili pracovných porád s vedúcimi oddelení a pracovísk archívu a vzdelávacích aktivít organizovaných zamestnávateľom. Niektorí zamestnanci sa zúčastnili školení BOZP a PO, na odborných porádach, zasadnutiach odborných komisií, vedeckých konferenciách a seminároch.

Spolupráca s Centrom podpory v Prešove a jeho jednotkami

Riaditeľka archívu a vedúci oddelení a pracovísk spolupracovali s kolegami z Centra podpory v Prešove (CP) a jeho jednotkami a riešili rôzne materiálno-technické potreby.

Objekt **Slanská 31, Prešov** je v dobrom technickom stave s platnými revíznymi a technickými kontrolami všetkých technických, elektrických a pomocných súčastí a zariadení. Fasáda objektu je však na konci fyzickej a morálnej životnosti a je nevyhnutná jej obnova. V rámci opráv navrhujeme aj realizáciu nasledovných činností: oprava (nefunkčné ventilátory, hlučné ventilátory) elektrických akumuláčnych pecí v rozsahu 7 kusov; oprava netesnosti okien (poškodené špalety v rozsahu 5 kusov), oprava ostenia okna (1 kus).

Plánovaná spolupráca:

V špecializovanom pracovisku Spišský archív v Levoči sa v minulom roku pokračovalo v riešení najakútnejších problémov v Thurzovom dome – opravili sa opadávajúce omietky v dvoch skladoch (odstránenie plesne) a kancelárii vedúcej archívu. Uvedené priestory sa aj vymaľovali a v dvoch miestnostiach sa vybrúsili a nalakovali parkety a natreli okná. Zrenovovali sa aj vstupné brány z námestia a zadného traktu, vnútorné brány vo dvore a natreli sa ochranné mreže. Vymenilo sa šesť zastaraných akumulčných pecí za nové. Zreštaurovala sa unikátna freska vo vstupnej chodbe, ktorá bola objavená počas rekonštrukčných prác.

V roku 2025 sa má v prácach pokračovať – v Thurzovom dome oprava omietok a vymaľovanie dvoch hosťovských izieb, náter plechovej strechy a protipožiarny náter šindľovej strechy, výmena ďalších akumulčných pecí. V budove č. 60 sa plánuje oprava omietok a vymaľovanie kancelárií, vstupných chodieb a schodiska, pregitovanie okien, renovácia vstupnej brány a výmena akumulčných pecí. Rekonštrukčné práce si vyžiadali brigády všetkých zamestnancov, a samozrejme väčší časový priestor, navyše sme museli riešiť havarijný stav – prasknutie kanalizácie a zatekanie skladu a strechy. Spolupráca s riaditeľkou ŠAPO, CP, Pamiatkovým úradom i všetkých kolegov na úspešnom riešení vzniknutých problémov bolo výborná. Naďalej zostáva nevyriešená potreba odstraňovania visiacich cencúľov zo striech v zimnom období. Hasiči to majú už zakázané robiť a technické služby požadujú za túto prácu úhradu. Upozorňujeme, že ide o životy ohrozujúci stav chodcov. Potreba rekonštrukcie fasád všetkých troch budov a dvorov zostáva naďalej aktuálnou. Akútnou zostáva pokračujúca výmena zastaraných akumulčných pecí a výmena starých ističov a rozvodov.

Plánovaná spolupráca:

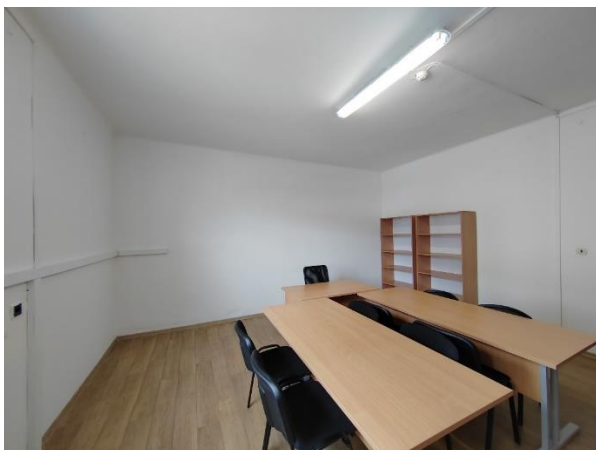
Na **pracovisku Archív Bardejov** boli vo vykazovanom roku v spolupráci s CP, jednotky podpory Bardejov zrealizované: rekonštrukcia elektrického zabezpečovacieho systému na pracovisku (výmena ústredne, klávesnice, snímačov pohybu a snímačov detekcie rozbitia skla); lokálna úprava strešnej krytiny (z ul. Hviezdoslavova a Kláštorská); viacnásobná oprava vonkajšej zvodovej rúry; zákres regulačnej techniky v plynovej kotolni pre úsporu energie, ktorá bude inštalovaná v roku 2025.

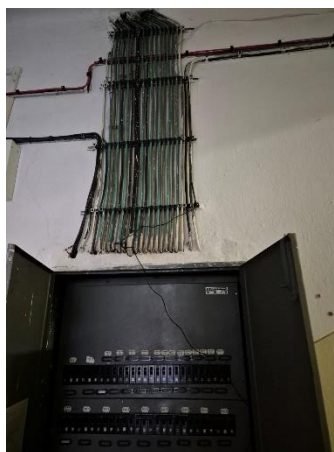
Plánovaná spolupráca:

Na **pracovisku Archív Humenné** bola v jari opravená a vymaľovaná edukačná miestnosť, ktorá bola najviac poškodená po zemetrasení. V jeseni sa na pracovisku uskutočnila rekonštrukcia troch priestorov (kúpeľňa, kumbál a sklad), čím archív získal menšie depoty na uloženie archívnych dokumentov; taktiež bola vymaľovaná strecha na budove patriacej MV SR. V zime boli v depotoch dve nefunkčné pece vymenené za nové. Revízia zabezpečovacieho systému nebola vykonaná už 12 rokov.

Plánovaná spolupráca:

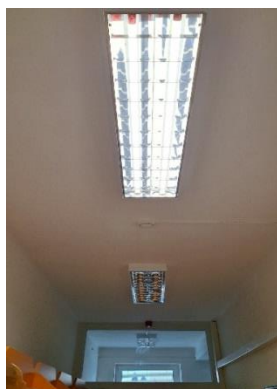
Na **pracovisku Archív Poprad** sa v spolupráci s CP uskutočnil výrub stromov v záhrade archívu v Spišskej Sobote a bola zabezpečená demontáž a montáž regálov v sklade na Okresnom úrade v Poprade v súvislosti s výmenou okien, ktorá bola realizovaná Okresným úradom v Poprade. CP zabezpečovalo bežnú údržbu priestorov archívu na Sobotskom námestí a v budove Okresného úradu v Poprade (úprava záhrady, kosenie, výmena žiaroviek, drobné opravy a i.). Priestory na Okresnom úrade vyžadujú väčšiu rekonštrukciu (radiátorov, podláh, oprava omietok a maľoviek, zavedenie zabezpečovacieho a protipožiarneho systému) a nie sú dlhodobým riešením priestorových problémov archívu. Z hľadiska energetickej úspory a zlého fyzického stavu budov archívu v Spišskej Sobote je potrebné uvažovať v krátkej dobe o celkovej rekonštrukcii objektov (oprava strešnej krytiny, oprava fasády, oprava vnútorných omietok, výmena okien, vymaľovanie priestorov, oprava elektroinštalácie, výmena dvier a výmena zadnej brány v záhrade archívu). Upozorňujeme na havarijný stav striech v budove archívu v Spišskej Sobote. Strechy boli dočasne opravené, avšak sú v takom zlom fyzickom stave, že táto oprava vydrží iba krátku dobu. Navrhujeme, aby sa začalo uvažovať o prístavbe budovy k archívu v Spišskej Sobote, vzhľadom k tomu, že archív disponuje priľahlým pomerne rozsiahlym pozemkom. Archív sa nachádza v Mestskej pamiatkovej rezervácii v Spišskej Sobote navštevovanej turistami, budovy sú pamiatkovo chránenými objektami a často sme upozorňovaní verejnosťou na ich zlý fyzický stav.

Plánovaná spolupráca:

Na **pracovisku Archív Stará Ľubovňa** vykonávala Jednotka podpory Stará Ľubovňa v spolupráci s CP v Prešove údržby na požiadavky archívu. V kanceláriách, bádateľni a depotoch došlo k montáži termoregulačných hlavíc radiátorov, ktorá bola naplánovaná ešte na rok 2022. Zároveň vo viacerých svietidlách pracovníci JP SL vymenili neónové žiarivky. Venovali sa obsluhu plynového kotla, regulácii teploty a odpratávaniu snehu. Takmer každý mesiac bolo potrebné opravovať odpadové potrubie. Je nevyhnutné urobiť jeho rekonštrukciu, ktorá mohla byť vykonaná už pred sťahovaním archívu do týchto priestorov.

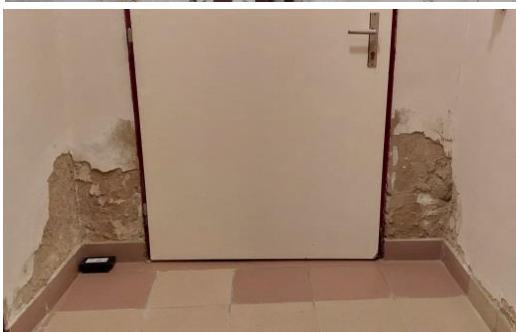
Plánovaná spolupráca:

Na pracovisku Archív Vranov nad Topľou došlo ešte v roku 2023 k zatečeniu priestorov v depote, opäť zlyhala odpadová kanalizácia. O skutočnosti bola informovaná Jednotka podpory vo Vranove nad Topľou, ktorá okamžite zabezpečila odbornú obhliadku firmou s tým, že firma následne začne práce na odstránení problémovej kanalizácie. Práce ani do konca roku 2024 neboli začaté.

Pracovisko sídli v budove archívu už 28 rokov. Stavba si viditeľne žiada výraznejšiu údržbu a opravu. Z tohto dôvodu sme navrhli do plánu údržby v roku 2025 – hygienické vymaľovanie kancelárií, vrátane depotu v dvornom trakte po realizovanej výmene okien a dverí (výmena v r. 2021) a odvlhčenie a opravu muriva zatečených stien a poškodenej dlažby v depote. Okrem navrhovaných zásahov, je potrebné zabezpečiť napr. opravu vonkajších soklov po obvodě celej budovy atď.

Plánovaná spolupráca:

Hospodársko-administratívnu prácou sa zaoberali aj zamestnanci archívu – realizácia úloh vyplývajúcich zo spolupráce s CP, starostlivosť o služobné vozidlá archívu, evidencia jász, evidencia v IS Fabasoft, evidencia dochádzky a stravných lístkov, inventarizácia majetku ŠAPO, činnosti súvisiace s bádateľskou a správnu agendou, prepisy rukopisných a strojopisných archívnych pomôcok, vyhotovovanie delimitačných protokolov, reverzov, vedenie personálnej agendy, aktualizácia agend PO a BOZP a iné.

Počet spisov a záznamov podľa útvarov za rok 2024

Organizačný útvar	Počet spisov	Počet záznamov	DZ/ nevybavené	OZ/ neodoslané	Záznamy pre spis
SAPO (ŠTÁTNY ARCHÍV V PREŠOVE)	1261	2726	1419/11	1307/13	0
SAPO1 (Oddelenie spracúvania archívnych dokumentov)	56	102	54/2	44/0	4
SAPO2 (Oddelenie služieb verejnosti)	1166	2259	1253/2	989/5	17
SAPO3 (Spišský archív v Levoči)	908	1580	926/2	611/5	43
SAPO4 (Archív Bardejov)	1020	2165	1103/1	1058/2	4
SAPO5 (Archív Humenné)	1574	3212	1638/6	1571/0	3
SAPO6 (Archív Poprad)	836	1842	1024/12	744/1	74
SAPO7 (Archív Stará Ľubovňa)	833	1648	842/4	780/4	26
SAPO8 (Archív Svidník)	613	1361	653/4	700/1	8
SAPO9 (Archív Vranov nad Topľou)	887	1874	966/4	905/0	3
Spolu: SAPO (ŠTÁTNY ARCHÍV V PREŠOVE)	9154	18769	9878/48	8709/31	182

Na záver by som sa chcela poďakovať odboru archívov a registratúr MV SR za odbornú pomoc a cenné rady, kolegom z iných archívov a z Centra podpory v Prešove za spoluprácu a vedúcim oddelení a pracovísk a všetkým zamestnancom Štátneho archívu v Prešove za odvedenú prácu v roku 2024.

V Prešove dňa 07. 02. 2025

Mgr. Ľubica Kováčová
riaditeľka